

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Toiminnanharjoittajan konkurssi ja ympäristövastuut

Varsinais-Suomen ELY-keskus, Johtava lakimies Pauli Rajala

20.11.2019

Konkurssin keskeisiä piirteitä

- Maksukyvyttömyysmenettely (Konkurssilaki 120/2004)
- Yleistäytäntöönpanoa:
 - velallisen maksukyvyttömyys todetaan tuomioistuimen päätöksellä
 - lähtökohtaisesti kaikki velallisen velat ja varat kuuluvat menettelyn piiriin
 - velkojalla ei tarvitse olla velallisen maksuvelvollisuudesta ulosottoperustetta
- Konkurssiin voidaan asettaa erilaiset oikeushenkilöt ja luonnolliset henkilöt (oy, ky, ay, ei mm. valtiota tai kuntaa).
- Konkurssissa periaatteena velkojien yhdenvertaisuus, panttivelkojilla muita parempi asema.

- Konkurssipesään kuuluu eräin poikkeuksin omaisuus, joka velallisella on konkurssin alkaessa ja jonka velallinen saa ennen konkurssin päättymistä (luonnollisen henkilön konkurssipesään ei kuulu hänen konkurssin alkamisen jälkeen saamansa omaisuus tai ansaitsemansa tulo).
- Konkurssi ei vapauta velallista vastaamasta niistä saatavista, joille ei kerry suoritusta konkurssimenettelyn piiriin kuuluvista varoista.
- Oikeushenkilö (esim. oy ja osk.) yleensä lakkaa loppuun saatetun konkurssimenettelyn johdosta > ei ole enää olemassa tahoa, joka vastaisi konkurssissa suoritusta vaille jääneistä saatavista (poikk. henkilöyhtiöt).

Konkurssimenettelyn vaiheet

- Monivaiheinen menettely:
 - velkojan tai velallisen hakemus konkurssiin asettamisesta
 - käräjäoikeus päättää konkurssiin asettamisesta, päätöksessä todetaan kellonajan tarkkuudella konkurssin alkamishetki
 - määrätään yksi tai useampia pesänhoitajia
 - omaisuuden haltuunotto, toiminnan alasajo, konkurssipesän omaisuuden realisointi
 - pesäluettelon ja velallisselvityksen (velallinen ja sen konkurssia edeltänyt toiminta) laadinta
 - konkurssivalvonta
 - pesänhoitajan jakoluettelo > käräjäoikeus vahvistaa
 - lopputilitys
 - lopullisten jako-osuuksien maksaminen velkojille

- Konkurssin raukeaminen (KäO määrää) > konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset lakkaavat.
- Konkurssin rauettua ulosottomiehelle varattava tilaisuus kohtuullisessa ajassa ulosmitata se velallisen omaisuus, jota ei tarvita konkurssikustannusten ja muiden konkurssipesän velkojen maksamiseen. Omaisuus, jota ei ulosmitata luovutetaan velalliselle.
- Tiedon konkurssin alkamisesta ja sen käsittelyvaiheesta saa maksutta oikeusministeriön ylläpitämästä maksukyvyttömyysrekisteristä.

<https://maksukyvyttömyysrekisteri.om.fi/>

KONKURSSIASIA

Velallinen: FNsteel Oy Ab
Y-tunnus: 2067273-6
Kotikunta: Kemiönsaari

MENETTELYN ALOITTAMISPÄÄTÖS

Menettelyn alkamispäivä: 27.6.2012
Menettelyn alkamisaika: 12:00

KONKURSSIMÄÄRÄPÄIVÄT

Valvontojen määräpäivä: 16.11.2012

HAKEMUKSET

Konkurssihakemus

Tuomioistuin: Varsinais-Suomen käräjäoikeus Osasto: 1
Lähiosoite: Sairashuoneenkatu 2-4, PL 376
Postinumero: 20101
Postitoimipaikka: Turku
Puhelin: 029 56 46200
Fax: 029 56 46255
Sähköposti: varsinais-suomi.ko@oikeus.fi
Diaarinumero: 2012/20037
Vireilletulopäivä: 26.6.2012
Tuomioistuimen kv-toimivalta (EU 2015/848): Ei tiedossa

Hakija

Nimi: FNsteel Oy Ab
Y-tunnus: 2067273-6
c/o: Asianajotoimisto Sivenius, Suvanto & Co Oy
Lähiosoite: Mannerheimintie 15 A

Postinumero: 00260
Postitoimipaikka: HELSINKI
Kotikunta: Kemiönsaari
Puhelin: 09 5306 760
Fax: 09 5306 7699

RATKAISUT

Tuomioistuin: Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Diaarinumero: 2012/20037
Ratkaisunumero: 19905
Ratkaisukoodi: Menettelyn aloittamispäätös
Ratkaisupäivä: 27.6.2012

Tuomioistuin: Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Diaarinumero: 2012/20037
Ratkaisunumero: 804
Ratkaisukoodi: Jakoluettelon vahvistaminen
Ratkaisupäivä: 9.1.2014

Tuomioistuin: Varsinais-Suomen käräjäoikeus Osasto: 1
Diaarinumero: 2015/12048
Ratkaisunumero: 13405
Ratkaisukoodi: Jakoluettelon muuttaminen
Ratkaisupäivä: 4.5.2015
Lainvoimaisuus: Lainvoimainen

Pesänhoitaja

Nimi: AA Ylönen, Hannu
c/o: Asianajotoimisto Krogerus Oy
Lähiosoite: Joukahaisenkatu 6
Postinumero: 20520
Postitoimipaikka: TURKU
Puhelin: 029 000 6600
Fax: 029 000 6601
Sähköposti: turku@krogerus.com

Konkurssin vaikutukset valvontaan

- Velallisen (toiminnanharjoittaja) sijasta päätösvaltaa konkurssipesään kuuluvan omaisuuden osalta käyttää konkurssihallinto (pesänhoitaja + velkojainkokous).
- Konkurssipesää edustaa pesänhoitaja.
- Konkurssipesä ei ole toiminnanharjoittaja ellei se jatka toimintaa > toiminnanharjoittajaa koskevat lupavelvoitteet ja YSL:n 7 §:n ja 8 §:n mukaiset velvoitteet eivät sellaisenaan kohdistu konkurssipesään.
- Konkurssipesällä kuitenkin tietyt lakimääräiset kaikkia koskevat velvoitteet (esim. JäteL).
- Laadittu pesäluettelo tärkeä tietolähde arvioitaessa konkurssipesän mahdollisuuksia vastata velvoitteista.

- Kun tieto konkurssin alkamisesta on saatu, valvojan on tarpeen olla yhteydessä pesänhoitajaan ainakin seuraavien asioiden osalta:
 - akuutit ympäristönsuojelun kannalta tarpeelliset toimenpiteet (esim. vaaralliset jätteet, enempien vahinkojen estämiseksi tarvittavat toimenpiteet)
 - tarkastuksilla havaitut muut toimenpiteitä vaativat laiminlyönnit ja ympäristöongelmat
 - mahdollisesti tehdyt hallintopakkopäätökset
 - konkurssihallinnon jatkosuunnitelmat (toiminnan siirto kokonaisuutena uudelle toimijalle / toiminnan lopettaminen kokonaan)

Konkurssipesän vastuu jätteistä

- **KHO:2017:53**
- Yhtiön toiminta oli konkurssin takia loppunut ja toiminnasta oli jäänyt jätekemikaaleja ja muita vaaralliseksi luokiteltavia jätteitä laitosalueille.
- Valvontaviranomainen (HAMELY) oli hallintopakko-päätöksellään velvoittanut teettämisuhkaa käyttäen konkurssipesän toimittamaan jätteet käsiteltäväksi laitokseen, jolla on oikeus kyseisen jätteen käsittelemiseen tai hyödyntämiseen.
- Päätös määrätty osin täytäntöön pantavaksi muutoksenhausta huolimatta.

- **Konkurssipesä valitti päätöksestä HAO:een:**
 - jäte arvotonta > ei konkurssipesän omaisuutta
 - konkurssipesä ei ole aiheuttanut jäteongelmaa
 - jätteet varastoitu ennen konkurssin alkua > vastuu jätteiden pois toimittamisesta ei ole konkurssipesän massavelkaista vastuuta, kyseessä on ennen konkurssia syntynyt velkavastuu, joten jätteet pois toimittaneella taholla oikeus valvoa jätteiden pois toimittamisesta aiheutuneet kustannukset konkurssissa
 - jätteiden toimittaminen asianmukaiseen käsittelyyn konkurssipesän kustannuksella pienentää velkojien saataville tulevaa jako-osuutta
 - velkojat voineet luottaa siihen, että lupaa myönnettäessä on selvitetty, ettei toiminnasta aiheudu ympäristöongelmia ja että toiminnalle on vaadittu riittävän suuri vakuus

- HAO hylkäsi valituksen:
 - asia tulkinnanvarainen, laissa ei säännöksiä vastuun kohdistamisesta jätteenhaltijan konkurssissa
 - viittasi KHO:n ratkaisuun KHO:2003:51, jossa konkurssipesä on vastaavan tyyppisessä tilanteessa katsottu jätteen haltijaksi
 - jätteen haltijalla jätelain 28 §:n 1 mom. mukaan velvollisuus järjestää jätehuolto
 - konkurssipesä tällä hetkellä jätelain tarkoittama jätteen haltija, joka on voitu velvoittaa huolehtimaan jätteistä ja toimittamaan ne asianmukaisesti käsiteltäviksi

- **Konkurssipesä valitti KHO:een:**
 - jäte ei ole ulosmittauskelpoista omaisuutta, eikä siten kuulu konkurssipesän omaisuuteen > konkurssipesä ei voi olla jätteen haltija
 - konkurssipesä ei ole toiminnallaan aiheuttanut jätteitä
 - konkurssipesä vastaa vain velasta, joka johtuu konkurssi-menettelystä tai joka perustuu konkurssipesän tekemään sopimukseen tai sitoumukseen sekä velasta, josta konkurssipesä on konkurssilain tai muun lain mukaan vastuussa (massavelat)
 - konkurssilaissa tai jätelaissa ei ole säädetty, että konkurssipesä vastaa jätteiden hävittämiskustannuksista
 - konkurssipesällä ei ole rahaa jätteiden hävittämiseen
 - jos ELY-keskus hävittää jätteet ja vaatii kustannuksia konkurssipesältä, konkurssipesä joutuu hakemaan itsensä konkurssiin ja hävittämiskustannukset on valvottava konkurssipesän konkurssissa

■ KHO hylkäsi valituksen:

- jätelain 28 §:n mukaan lain lähtökohtana se, että jätteellä on oltava haltija, jonka hallinnassa jäte on
- lainkohta ilmentää periaatetta, jonka mukaan aina on oltava jokin taho, joka vastaa jätelain velvoitteista
- jätteet ovat aikanaan olleet konkurssiin menneen yhtiön omaisuutta, yhtiön konkurssi ei voi poistaa omaisuuteen sen ollessa yhtiön hallussa liittyneitä jätelakiin perustuvia velvoitteita
- konkurssipesän vastuulle voi kuulua sellainenkin omaisuus, jolla ei ole varallisuusarvoa tai joka voi olla taloudellinen rasite pesälle
- konkurssipesä on jätteen haltija, jonka on huolehdittava ko. jätteiden asianmukaisesta käsittelystä
- hallintopakkoasiassa kyse ympäristölle haitallisen tilanteen korjaamisesta > jätteen varallisuusarvon mahdollisella puuttumisella ei ole merkitystä

Lopuksi

- HE 221/2018 VP laiksi konkurssilain muuttamisesta, tarkoitus oli muun ohella täsmentää konkurssipesän ympäristövastuita, esitys raukesi tältä osin.
- Toiminnanharjoittajan konkurssi aiheuttaa väistämättä ongelmia toimintaan liittyvien ympäristövastuiden (jätehuolto, maaperän puhdistaminen) toteuttamiselle.
- Konkurssiin on valvonnassa vaikea ennalta varautua.
- Tärkeää oikea-aikainen ja tehokas puuttuminen ilmeneviin ongelmiin (esim. erilaisten jätemateriaalien varastojen kasvu taikka vaadittujen toimenpiteiden toteuttamisen jatkuva lykkääminen eri syillä).